

ρητικότητας, ἥτις εἶναι ἡ βάσις τῶν σχολαστικῶν καὶ Ἀκαδημαϊκῶν συστημάτων. τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπικρατούντων, κυρίως δὲ καὶ ἐκ τῆς φαντασιώδους αὐτῶν ιδέας, ὅτι ὁ τονισμὸς τοῦ πεζοῦ λόγου ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν ἀπαγγελίαν τῶν στίχων. Ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι, ὅπως ἂν ᾖ ἡ καταφάνη ἡ τονιζομένη συλλαβὴ ἐν τῷ ῥητορικῷ λόγῳ, εἰς τὴν ποιήσειν ὁ χρόνος, ἥτοι ἡ ποσότης τῶν φωνηέντων, ἦν κατ' ἀνάγκην τὸ μόνον περατηρούμενον, ἐνῷ ὁ τονισμὸς ὁ ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ ἐπικρατῶν δὲν ἠκούετο, ἢ ἐνικατο ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ ρυθμικοῦ τόνου. εἰς δὲ πρὸς τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν οὐδὲν εὐκολώτερον εἰς παῖδα ἔχοντα τὸ οὗς ὀξύ (διότι ὁ τοιαύτου ἐστερημένος ὠτὸς περιττὸν ν' ἀναγινώσκη ποίηματα), ἢ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τῆς τονικῆς προφορᾶς τοῦ πεζοῦ λόγου εἰς τὴν κατὰ χρόνον μέτρησιν τοῦ ποιητικοῦ ἄνευ συγχύσεως.

ΙΑ'. Ἐν τέλει παρατηρῶ, ὅτι ἡ προφορὰ ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων κατὰ τὸν μονότονον Λατινικὸν τονισμὸν ἄνευ διακρίσεως εἶναι οὐσιώδης μέρος τῆς ἐσφαλμένης διδασκτικῆς μεθόδου, τῆς ἐπικρατούσης ἐν ταῖς Ἀγγλικαῖς Σχολαῖς, καθ' ἣν διδάσκονται κανόνες νεκροὶ ἀντὶ τῶν ζώντων ἀποτελεσμάτων αὐτῶν, καὶ θεωρεῖται περὶ ἡχοῦ ἀντὶ τοῦ ἡχοῦ αὐτοῦ. Ὅστις διδάσκαλος γλωσσῶν παραδέχεται τὴν μεγάλην ἀρχήν, ὅτι τὸ οὗς εἶναι τὸ μόνον φυσικὸν ὄργανον πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεως ἐνῶντων φωνῶν, οὐδέποτε θέλει ὑποπέσει εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦ νὰ προσέρῃ τὴν λέξιν εἰς τὸν κατ' ὄν τρόπον ἤθελε προφέρει καὶ τὴν εἰσὸς. Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει σελίδας ὅλας τοιαύτων λέξεων, τὰς ὁποίας ὁ προφέρων τὰ Ἑλληνικὰ κατὰ τὸν Λατινικὸν τονισμὸν ἀφαικτικῶς μετατρέπει εἰς ἀνοησίας (1). Τὸ δὲ νὰ διδάσκη τις γλωσσὴν

(1) Οὕτω, παραδείγματος χάριν ὁ κατὰ τὸν Λατινικὸν τονισμὸν ἀναγινώσκων, τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν Κρίτωνι «ἀλλὰ λέγε» θέλει ἀπαγγελεῖ «ἀλλὰ λέγε» καὶ τοῦτο προφανῶς εἶναι τὸ ἐναντίον, ἢ ὅτι ὁ Κρίτων λέγει πρὸς τὸν Σωκράτην. — Οἱ Ἀγγλοὶ πρὸ πάντων Ἑλληνισταί, προσπαθοῦντες νὰ τονίσωσι τὰς Ἑλληνικὰς λέξεις ἐν τῇ κειμένῃ κατὰ τοὺς περὶ τονισμοῦ κανόνας τῶν Ἑλλήνων Γραμματικῶν, καὶ ἅμα συνειδημένοι νὰ προφέρωσιν αὐτὰς κατὰ τὸν Λατινικὸν τονισμὸν, ὑποπίπτουσιν ἀναγκαστικῶς εἰς ἀμαρτήματα, μαρτυροῦντα ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, ἣν ὁ Εὐφρύς Βλάκκιος ἐξέφρασεν. Οὕτως ἀναγινώσκουμεν ἐν τιτῇ στίχοις ἠρωελεγειακοῖς, πρότεταγμένοι ἐν τῇ πρὸ μικροῦ ἐκδοθείσῃ τραγῳδίᾳ «Atalanta in Calydon» καὶ τότε ἔν τῳ ἄλλοις:

«Ἡ ψαφὰ κόνις, ἡ ψαφὰ βίος ἐστὶ.» Ἐκ τούτου δὲ οὐδὲν ἄλλα δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, ἢ ὅτι τὸ τόξον εἶναι σαθρὸν, ὥς ἡ κόνις καὶ ὁμοίως δὲν πρόκειται περὶ τόξου, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὃν ὁ ποιητὴς παρατονίσας μεταβάλεν εἰς τόξον. Πλεονάζει δὲ τὸ κακὸν τοῦτο ἐν τῷ αὐτῷ ποιηματικῷ τοῦ Μίλτωνος «ὁ Κῶμος», οὗτινος ἡ με-

τινα, προφέρων αὐτὴν κατὰ τόνον καὶ χρόνον ἡμαρτημένως, καὶ συγχρόνως νὰ διδάσκη ἐν τῇ Γραμματικῇ αὐτῆς κανόνας περὶ τοῦ ὀρθοῦ τονισμοῦ καὶ χρόνου τῶν συλλαβῶν, ἤθελεν εἶναι τὸ αὐτὸ, ὥς ἐάν κηρύττῃ ἐκυτὸν σοφώτερον τοῦ Πλάστου, καὶ ἐπιμένῃ νὰ πράξῃ διὰ βικίας καταθλίψεως τῆς μνήμης, ὅτι ἡ φύσις αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς πράττει διὰ τῆς εὐχαρίστου συνηθείας τοῦ ὠτός.

(Ἐκ τῆς ἐν Ἐδιμβούργῳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «ὁ Σκωττός» — The Scotsman. N° 3047. Wednesday. 22 March 1865.)

ΟΛΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. καὶ τέλος Ἰδὲ φυλλάδ. 359, 360 καὶ 361).

Tavistock. Σάββατον.

Ἀπὸ τοῦ Clovelly χθὲς μετέβην εἰς Bude τῆς Κορνουάλης, ὅπου ὁ Ὠκεανὸς μετ' ἡνάγκασε νὰ παύσω τὴν πρὸς δυσμὰς πορείαν μου, καὶ ἡσθάνθην ἐπάνω κάτω ὅτι καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ὅτε ἡ θάλασσα ἔθεσε φράγμῳ καὶ τέρμα εἰς τὰς κατακτήσεις του. Ἡδυνάμην στρεφόμενος πρὸς μεσημβρίαν νὰ περιηγηθῶ τὰ παράλια τῆς Κορνουάλης, ἅτινα φημίζονται διὰ τὴν ποικίλην ὠραιότητά των, οὐχ ἥττον ἢ τὰ τοῦ Devonshire. Ἀλλ' ἀναβαλὼν ἐξ ἀ-

τάφρασις εἰς Ἑλληνικοὺς ἱαμβικοὺς στίχους πολλαχοῦ γίνεται ἀκατάληπτος ἐνεκα τῶν παρατονισμῶν, εἰς διακρίσεις περίπου ἀριθμουμένων. Καὶ ὁμοίως οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς λογίους ἄνδρας, τὸν τε συντάξαντα τὴν ὠραίαν τραγῳδίαν Atalanta in Calydon, τὸν Κύριον A. Ch. Swinburne, καὶ τὸν μεταφράσαντα τοῦ Μίλτωνος τὸν Κῶμον, ὅτι ἐπιτυχῶς ἀνέγνων τοὺς Ἑλλήνας ποιητὰς, καὶ ἐπίπονον ἐποιήσαντα περιήγησιν ἐπὶ τὴν Περσίαν, τὸν Ἑλικῶνα καὶ τὸν Παρνασσόν. Ἀλλ' ὅσον εἶναι διὰ τοῦτο ἐπαινετοὶ καὶ ζηλωτοὶ, τοσοῦτοι καὶ ἀξιοκατάκριτοι, αὐταὶ τε καὶ οἱ συμπολιταὶ αὐτῶν διὰ τὴν ἀλλόκοτον ἐπιμονὴν εἰς τὸ ἡμαρτημένον σύστημα τῆς κατ' Ἑρατμον προφορᾶς, ἐπιμονὴν πάντῃ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ἄλλως θαυμαστὴν εὐαισθησίαν τῶν φιλομούσων Ἀγγλῶν. Τῇ ἀληθείᾳ εἶναι πολλῆς ἀπορίας ἄξιον, ὅτι ἄνθρωποι μέχρι ἀκατασχέτου ἐνθουσιασμοῦ φίλοι τῆς μουσικῆς, πρόθυμοι νὰ γεμίσωσι στήλας ὅλας τοῦ Times, ἵνα στηλιτεύσωσι μίαν παρεφροσιν ἢ κακοφροσιν θεατρικῆς τινας Ἑριννίας, ἀνέχονται εἰσέτι τὴν πανταχόθεν καταδικαζομένην, καὶ ὑπ' αὐτῶν οὐχ ἥττον ὁμολογουμένην βάρβαρον ἐκφώνησιν τῶν μελιρρύτων τοῦ Ὀμήρου ποιημάτων. Ἀλλ' ἐλπίζωμεν, ὅτι δὲν εἶναι μακρὸν ὁ καιρὸς, καθ' ὃν θέλει καταπολεμηθῇ ὑπὸ τῶν εὖ προνοούντων Ἀγγλῶν Ἑλληνιστῶν ἡ ὀρθὴ ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ K. Βλακκίου ὀνομασθεῖσα ἄλλοτε ἱκανῶς λογισμάτων τινῶν, πέραν τοῦ δέοντος συντηρητικῶν. — (Σημείωσις τοῦ μεταφραστοῦ).

γάγκης εἰς ἄλλοτε τὴν περιήγησιν ταύτην, ἐπανε-
καμψα σήμερον ἀπὸ τοῦ Bude πρὸς ἀνατολὰς πά-
λιν, καὶ ἤδη εὐρίσκομαι εἰς Tavistock.

Ἄν δὲν ἤρχομην ἀπὸ τοῦ Lynton καὶ τοῦ Clo-
velly, θὰ μὲ ἤρθεκεν ἰσως τὸ Bude. Ἀλλ' ἤδη αὐ-
δεμίαν μοι ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν, ἂν καὶ δὲν στε-
ρεῖται καλλοῆς καὶ ἐκεῖ ἡ παραλία. Εἰς τὸν ὑπὸ τῆς
παραλίας ταύτης σχηματιζόμενον κάλπον, οἱ βο-
ρειοδυτικοὶ ἄνεμοι συσσωρεύουσι τὴν ἄμμον· ὅτε δὲ
ἡ ἄμπωτις ἀποσύρει τὰ ῥηχὰ ὕδατα καὶ ἀφίνει ζη-
ρὸν τὸν αἰγιαλὸν, εἶναι διασκεδαστικὴ ἡ θέα τῆς
γινομένης ἐπ' αὐτοῦ ζωηρᾶς ἐργασίας. Ἐμείνα ἱκα-
νὴν ὥραν βλέπων τοὺς ἐργάτας σκάπτοντας τὴν
ἄμμον. Τὴν μεταφέρουσι δὲ διὰ διώρυγος, ἥτις ἐνό-
ναι τὸ μέρος τοῦτο τῆς παραλίας μετὰ τοῦ ἐσωτερι-
κοῦ. Τῆς ἄμμου τεύχευς γίνεται χρῆσις πρὸς πιεσμὸν
τῆς γῆς, ἡ δὲ κατανάλωσις αὐτῆς εἶναι μεγίστη.

Ἦλθον ἀπὸ τοῦ Bude διὰ τῆς ταχυδρομικῆς ἁ-
μάξης. Ἐντεῦθεν ἀρχίζει πάλιν σιδηρόδρομος. Δὲν
μετενόησα δὲ ποσὺς διὰ τὴν μέχρι τῶν ἄκρων τῆς
Κορνουάλης ἐκδρομὴν μου διατρέξας τὴν χώραν
ἀπὸ τοῦ Clovelly ἕως Bude καὶ ἀπὸ τοῦ Bude
ἕως ἐνταῦθα, ἔλαβα καὶ περὶ τῆς ἐπαρχίας ταύτης
ιδέαν τινά. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον μέρος τῆς Ἀγ-
γλίας μεθ' οὗ ἤρχισαν νὰ σχετίζωνται ξένοι λαοί.
Ἐνταῦθα ἤρχοντο ἐμπορίας χάριν οἱ Φοίνικες, οἱ Ἑλ-
ληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι. Χίλια ἔτη πρὸ Χριστοῦ, καθ' ἃ
ἱστορεῖται, ὁ Καρχηδόnius ἱμῖλκων ἀποπλεύσας ἀπὸ
τῆς πατρίδος του ἔφθασε μετὰ τετράμηνον πλοῦν
εἰς τὰ παράλια ταῦτα τῆς Ἀλβιόνος, πρὸς ἀγορὰν
κασσιτέρου καὶ μολύβδου. Εὗρε δὲ τὴν χώραν κα-
τωκημένην ὑπὸ γενναίων, δραστηρίων καὶ φιλογρη-
μιάτων κατοίκων, οἵτινες ἀγνοοῦντες τὴν κατα-
σκευὴν καὶ τὴν χρῆσιν ξυλίνων πλοίων, ἐπλεον ἐπὶ
τῶν κυμάτων ἐντὸς σκαφῶν, ἀπὸ δέρματα ζώων
κατεσκευασμένων. Ἄν ἡδύνατο σήμερον ὁ ἱμῖλκων
νὰ ἐπανάδη τὴν ἀπόκεντρον χώραν ὅπου ἦλθε νὰ θη-
σαυρίσῃ, ἤθελε θαυμάσει τὴν πρὸσδοκὴν τῶν κατοί-
κων ἐκτοτε εἰς πολλὰ, καὶ εἰς τὴν ναυπηγίαν ἐν
τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' ὅμως ἤθελε ἀναγνωρίσει τὴν γῆν
ἥτις τῷ ἐπρομήθευε τὰ ἐμπορεύματα, ὧν χάριν τὴν
ἐπεσκέφθη. Καὶ ἤδη τὸ Devonshire καὶ τὸ Cor-
nuall πλουτοῦσι διὰ τῶν μεταλλείων τοῦ χαλκοῦ,
τοῦ κασσιτέρου καὶ τοῦ μολύβδου. Ἰδίως τὰ τοῦ χαλ-
κοῦ εἶναι ἄξια λόγου, καὶ τινὰ μάλιστα τῶν μετα-
λλείων τούτων δίδουσι θησαυροὺς μυθώδεις. Αἱ μετο-
χαὶ μιᾶς ἐταιρίας, ἐκμεταλλευμένης τὸ πλουσιώτε-
ρον τῶν τοιούτων μεταλλείων, τιμῶνται ἤδη 600
λίρας ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ κεφαλαίου, τὸ ὅποιον
ἦτο μία λίρα. Ἐννοεῖς; Ὁ καταθέσας ἀπ' ἀρχῆς
μίαν λίραν μέτοχος, ἔχει ἤδη λίρας ἑξακοσίας. Δὲν
ἀμφιβάλλω ὅτι ἐπιθυμεῖς νὰ ἦσθαι ἐκ τῶν εὐτυ-

χῶν τούτων μετόχων. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ζῆνται
προῆλθον ἀπὸ τοιούτου εἵδους ἐπιχειρήσεως, κα-
θότι ἀπωλέσθη ἡ τέχνη τοῦ Λυγκέως, τοῦ βλέπον-
τος ὑπὸ γῆν, καὶ δὲν πραγματοποιοῦνται πάν-
τοτε αἱ ἐλπίδες τῶν ἀναζητούντων θησαυροὺς ὑ-
πογείους. Δὲν μοι ἔμνευε καιρὸς ὅπως ἐπισκεφθῶ
κανὲν τῶν μεταλλείων τούτων, πολλὰ τῶν ὁποίων
εἶδον σήμερον ἀπὸ τῆς ἁμάξης· ἀλλ' εἶδον μόνον
τὰς ὁπᾶς αὐτῶν μακρόθεν. Εἰς ἄλλοτε καὶ τοῦτο.

Ἀντὶ μεταλλείων ἐπεσκέφθην σήμερον τὴν ἐπὶ τοῦ
δρόμου μου κειμένην ὠραίαν πόλιν τοῦ Launces-
ton καὶ τὰ εἰσέλπια τοῦ φρουρίου τῆς. Τὸ φρούριον
τοῦτο εἶναι ἱστορικόν. Κατὰ τὴν Νορμανδικὴν ἐπο-
χὴν ἐθεωρεῖτο ἐν τῶν ἰσχυρωτέρων τῆς Ἀγγλίας.
Κατὰ δὲ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους μετέβη ἀπὸ τῶν
χειρῶν τῶν ἐπαναστατῶν εἰς τὰς τοῦ Καρόλου Α'. Ἦ-
δη δὲν μένει ἐξ αὐτοῦ οὐδὲν ἢ ὁ εἰς τὸ κέντρον τοῦ
ὀχυρώματος πύργος, τὸ τελευταῖον καταφύγιον τῶν
ἐν αὐτῷ πολιορκουμένων. Ὁ στρογγύλος οὗτος καὶ
στερεώτατος κτισμένος πύργος κεῖται ἐπὶ τῆς κορυ-
φῆς ἐνὸς λόφου, ὅστις ὑψοῦται ἐν μέσῳ ἐκτεταμένης
πεδιάδος· ὑπὸ τὸν πύργον εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ λόφου
εἶναι ἡ πόλις μετὰ τὰς ἀρχαίας οἰκίας καὶ τὰς ἐτι ἀρ-
χαιοτέρας ἐκκλησίας τῆς. Ὁραία ἡ θέα ἀπὸ τῶν ἐ-
ρειπιωμένων ἐπάλξεων τοῦ πύργου. — Συνέπεσε δὲ
νὰ ἦναι ἡμέρα ἀγορᾶς, ἡ μικρᾶς ἐμπορικῆς πανηγύ-
ρειος εἰς Launceston, καὶ τοῦτο μοι ἀποκατέστη-
σεν ἐτι διασκεδαστικωτέραν τὴν ἐπὶ ὀλίγας ὥρας ἐ-
καὶ διατριβὴν μου.

Ἡ δὲ πόλις τοῦ Tavistock, ὅθεν σοὶ γράφω ἤδη,
κεῖται ἐντὸς κοιλάδος περικεκλεισμένης ἐξ ἐνὸς μέ-
ρους ἀπὸ τ' ἄγρια βουνά, ἅτινα κρύπτουσιν εἰς τὰ
σπλάγχνα αὐτῶν τοὺς θησαυροὺς περὶ ὧν σοὶ ἀνέφε-
ρον ἤδη· ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου ἀπὸ λόφους χαριεστά-
τους καὶ καταφύτους. Ἀπὸ τὰ βουνὰ ταῦτα κατα-
βαίνων ὁ ποταμὸς Tavy, δικυγῆς καὶ ὀρμητικῆς,
χωρίζει τὴν πόλιν εἰς δύο καὶ τῇ αἰδεῖ τὸ ὄνομα
του. Ἡ πόλις καθ' ἑαυτὴν οὐδὲν παρέχει περίεργον
ἐκτὸς τῶν ὠραίων ἐρειπίων τοῦ μοναστηρίου τῆς,
ὅπερ ἀνηγέρθη περὶ τὸ 960 ἔτος μ. Χ. κατεστρά-
φη δὲ καὶ κατὰ μέγα μέρος κατηδαφίσθη εἰς τὴν ἐ-
ποχὴν τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ τῆς Ῥώμης.
Τοιαῦτα εἰσέλπια μοναστηρίων ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς
πλεῖστα μέρη τῆς Ἀγγλίας, μαρτυροῦντα τὴν ἀκ-
μὴν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς Καθολικῆς ἐκκλησίας ἐν-
ταῦθα κατὰ τὸν μεσαιῶνα. Τὰ πλεῖστα τῶν μονα-
στηρίων τούτων εἶναι ὠκοδομημένα εἰς γοττευτι-
κὰς τοποθεσίας, καθότι πανταχοῦ οἱ καλὸι γῆραι
εἶχον, ὡς φαίνεται, τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ καὶ ἐ-
γνώριζον ποῦ καὶ πῶς νὰ κτίζωσι τὰ ἐρημητήριά
των. Εἰς τὰς ὠραίας καὶ ἡσύχους κοιλάδας τῆς Ἀγ-
γλίας, ἐν μέσῳ τῶν εὐφρόνων ἀγρῶν τῶν περιου-

κλούντων τὰς μεγαλοπρεπείς μονάς των, βεβαίως οἱ Ἀγγλοὶ μοναχοὶ δὲν ἔζων τὸν βίον τῶν ἀσκητῶν τῆς Θηβαίδος· καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν πολλάκις ἐζήλευσα τὴν ὑπαρξίν των, βλέπων τὰ ἐρείπια τῶν νῶν καὶ τῶν κελίων των, στολισμένα ἀπὸ κισσῶν, ἀστεγα, ἡμιερημισμένα καὶ ἔρημα, — καὶ μεταφερόμενος διὰ τῆς φαντασίας μου εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς δόξης των, — ὅτε οἱ κώδωνές των ἀντηχοῦντες εἰς τὰς χλοερὰς κοιλάδας, προσεκάλουν τοὺς χωρικοὺς ἐντὸς τῶν πλησίον νῶν, ἡμιφωτισμένων διὰ τῶν γοθικῶν παραθύρων, ὅπου κισσὸς σήμερον περιπλέκεται — καὶ ὅτε σοβαροὶ καὶ κατηρεῖς οἱ μοναχοὶ, ἄσκητοι καὶ ἀσάνδαλοι, μὲ τὸ βιβλίον εἰς χεῖρας, ἐπεριπάτουν περὶ τὸ μοναστήριον, εἰς τὴν σκιάν τῶν τοίχων, ὅπου ἤδη σκῦραι φωλεύουσιν.

Ὅτε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς θρησκευτικῆς ἀναμορφώσεως, ἐδημιούργη ἡ ἐκκλησιαστικὴ περιουσία, τὰ μοναστήρια καὶ τὰ μοναστηριακὰ κτήματα περιέπεσον εἰς χεῖρας τῶν εὐγενῶν, οἱ ἀπόγονοι τῶν ὁποίων νέμονται αὐτὰ ἔτι καὶ σήμερον. Ἡ διανομὴ δ' αὕτη τῆς κληρονομίας τῶν καλογήρων, δὲν συνήργησεν ὀλίγον εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς Ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, καὶ εἰς τὰς δυναστικὰς μεταβολὰς τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορίας. Οἱ ἀγῶνες τοῦ Πάππα ὑπὲρ ἐπιστροφῆς τῶν Ἀγγλῶν εἰς τοὺς κόλπους του, ὅτε ἐβασίλευεν ἡ Μαρία καὶ ὁ Α. Κάρολος, ἴσως δὲν ἀπέβαινον πάντῃ μάταιοι, ἂν δὲν εἶχον τόσῳ μέγα συμφέρον οἱ κάτοχοι τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων νὰ μὴ ἀναστῇ ἡ Ῥωμικὴ ἱεραρχία. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ἐπανάστασις, ἡ ἐπανεγκοῦσα τὴν καταστροφὴν τῆς Μοναρχίας καὶ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου, δὲν ἦτο μικρὸν στοιχεῖον δυνάμεως διὰ τὴν ἀντιδυναστικὴν ἐντιπολίτευσιν, οἱ φόβοι τῶν κατόχων τούτων μὴ τοῖς ἀφαιρεθῇ ἡ λεία των. Καὶ κατόπιν δὲ οἱ αὐτοὶ φόβοι μεγάλως συνέδραμον τὴν ἐκρηξίν καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως τοῦ 1688, ἥτις ἔσχε δι' ἀποτέλεσμα τὸν διωγμὸν τοῦ καθολικοῦ Στουάρδου Ἰακώβου καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Ὀλλανδοῦ Γουλιέλμου εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας. — Ἐξετάζων τις τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας, συχνάκις ἀνακαλύπτει ὅτι ἀντὶ γενναίων καὶ ὑψηλῶν αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, προὐκάλεσαν αὐτὰ ἰδιοτέλειαι καὶ μικρὰ ἀτομικὰ συμφέροντα καὶ ἀπογοητευόμενος ἀηδιάζει. — Ἀλλὰ δὲν εἶναι κατάλληλος ἡ ὥρα διὰ πολιτικὰς ἱερεμιάδας, οὔτε πρέπει σκέψεις τοιαῦται νὰ μὲ μελγχολήσωσιν εἰς τὰ εὐφρόσυνα βεῖθρα τοῦ διαυγοῦς Tavy.

Κυριακὴ—Saltash.

Χθὲς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἀνεχώρησα διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Tavistock, καὶ μετέβην εἰς Plymouth ὅπου ἐκοιμήθην. Σήμερον δὲ ἠγέρθην μὲ τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα καὶ μετέβην διὰ τοῦ σιδηρο-

δρόμου πάλιν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, εἰς τὰς ἐκβολὰς κειμένην τοῦ ποταμοῦ Ταμάρεως, ὅστις χωρίζει τὸ Devonshire ἀπὸ τοῦ Cornwall καθ' ὅλα σχεδὸν τὸ πλάτος αὐτῶν. Τὰς δύο ὀχθὰς τοῦ ποταμοῦ ἐνόηαι ἐνταῦθα κρεμαστὴ γέφυρα, ἡμῖσι μίλιον μακρὰ, θαῦμα τῆς μηχανικῆς τέχνης, ἐφ' ἧς διαβαίνει ὁ σιδηροδρόμος εἰς ὕψος 100 ποδῶν ὑπεράνω τῶν ὑδάτων.

Δὲν ἦλθον ἐνταῦθα ὅπως ἴδω τὴν θαυμασίαν γέφυραν ταύτην, ἀλλὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας, ἦν πρὸ ἐτῶν ἑστρέφον, τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὁ τάφος τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολόγων. Ἐνθυμίσαι ἴσως τὴν ἐν τῇ Παρθώρᾳ (φυλ. 241) πρό τινων ἐτῶν δημοσιευθεῖσαν ἐπιστολὴν μου, ἐν ἧ ἐξέβεταν ἐν συντόμῳ ὅσας πληροφορίας ἠδυνήθην νὰ συλλέξω περὶ τῶν τελευταίων γόνων τῆς ἐνδόξου ταύτης Ἑλληνικῆς οἰκογενείας. Τὴν ἐπιθυμίαν, νὰ ἴδω ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸν τάφον, εἶχεν αὐξήσει διατριβὴ τις τοῦ λογίου Κ. Π. Λάμπρου ἐν τῇ Παρθώρᾳ ἐπίσης καταχωρισθεῖσα (φυλ. 269), ἐν ἧ ἐξεφράζετο ἡ γνώμη ὅτι αἱ ἐπὶ τοῦ τάφου δύο πύλαι (τῆς Ῥώμης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως), ἐφ' ὧν, καθ' ἃ ἔγραφον, ἐστήριζε τὰς πόδας του ὁ δικέφαλος αἰετὸς, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὸ πυρεκδῶλον, οἰκόσημον τῆς οἰκογενείας τῶν Παλαιολόγων, αὐτῷ ἐπιτεθειμένον: 

Καὶ τοι ἐκτὸς τοῦ δρομολογίου μου ὄντος τοῦ Landulph, δὲν ἠθέλησα ὅμως νὰ μοὶ φύγῃ ἡ εὐκαιρία αὕτη ὅπως ἱκανοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν μου, καὶ διὰ τοῦτο τραπείς πρὸς μεσημβρίαν εὐρίσκομαι σήμερον ἐνταῦθα.

Ἄμα φθάσας τὴν προῖαν ἐπέβην ἐπὶ ἐλαφρὰς λέμβου, ἐφ' ἧς χάρις εἰς τοὺς ἀκμαίους βραχίονας τοῦ νέου κωπηλάτου μου, ταχέως ἀνῆλθον τὸν ποταμὸν ἀπὸ τοῦ Saltash μέχρι τοῦ Landulph. Ὁ οὐρανὸς ἦτο νεφελώδης, ὁ δὲ Τάμαρις μελανόχρους· Καὶ εἶχε περὶ ἐμὲ ἡ φύσις σοβαρὸν τι καὶ μελαγχολικὸν μὴ ἀπάδον πρὸς τὴν ῥοπὴν τῶν σκέψεών μου, ἀναζητοῦντος εἰς ξένην γῆν, ἐν τῇ ἡρεμίᾳ τῆς προῖνης ἐκείνης ὥρας, τὰ ἴχνη τοῦ τελευταίου γόνου τῶν αὐτοκρατόρων ἡμῶν.

Εἰς δύο περίπου μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Saltash, ὁ ποταμὸς Tavy μεθ' οὗ ἐσχετίσθην ἤδη εἰς Tavistock, χύνει τὰ ὕδατά του ἐντὸς τοῦ Ταμάρεως. Ἀπέναντι τῆς συμβολῆς τῶν δύο ποταμῶν, εἰς τὴν ἀριστερὰν ὀχθὴν, ὁ Τάμαρις σχηματίζει μικρὸν κόλπον. Ἐκεῖ, ἐπὶ τῆς Κορνουαλικῆς ὀχθῆς, εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ κόλπου, ἀπέναντι τοῦ ἀναπλέοντος τὸν ποταμὸν, μεταξὺ πυκνῶν καὶ ὑψηλῶν δένδρων ὑψοῦται τὸ κωδωνοστάσιον τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας τοῦ Llandulp, εἰς δὲ τὴν σκιάν τῶν δένδρων, ἐν μέσῳ κήπου χλοεροῦ ἐπὶ τῆς ὀχθῆς, κεῖται μονήρης ἡ οἰκία τοῦ ἐφημερίου.

Ἦτο πρώτη, ἐρημία καὶ σιωπὴ εἰς τὸν κήπον καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου, ὡς φαίνεται, ἐκοιμήτο ἔτι ὁ ἐφημέριος καὶ ἡ οἰκογένειά του· — μετὰ δυσκολίας ἀνεκάλυψεν ὁ κωπηλάτης μου τὸν ἔχοντα τὰς κλείδας τῆς ἐκκλησίας ὑπρέτην.

Μοὶ προξενεῖ πάντοτε αἰσθημά τι σεβασμοῦ καὶ μελαγχολίας ἡ θέα ἐκκλησίας παλαιᾶς, ὅπου τόσοι ἦλθον καὶ παρήλθον, ὅπου τόσοι μυστικοὶ στεναγμοὶ καὶ τόσοι ἐνθερμοὶ δεήσεις ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἠγίασαν τὸ μέρος ἐκεῖνο πλέον καὶ τῶν προσευχῶν τῶν ἱερέων καὶ τῆς μελωδίας τῶν ψαλμῶν. Ἀλλὰ σήμερον τὸ τοιοῦτον αἰσθημά μου ἦτο πολὺ πλέον ἐνδόμυχον ἢ ἄλλοτε. Κατάμονος καὶ ρεμβάζων ἐντὸς τῆς μικρᾶς ἐκκλησίας, μετεφέρθη νωρῶς δύο αἰῶνας ὀπίσω, καὶ ἐπλήρωσα αὐτὴν μὲ τὰς μορφὰς τῶν ἀπελθόντων χωρικῶν, μὲ τὰς συμβίας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν — καὶ ἔμπροσθεν εἰς τὰ στασιδία τῆς τιμῆς μοὶ ἐφαίνετο ὅτι βλέπω καθημένους τοὺς ἀρχοντας τῆς χώρας, ἀμυθείς καὶ ἀνδρείους, μὲ τὸ ὑπεροπτικὸν ἦθος καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐνδυμασίαν τῶν — καὶ αἰφνης διὰ μέσου τοῦ πλήθους ἐφάντασθην εἰσερχόμενον τὸν πρόσφυγα ξένον, ὅστις εὔρε δευτέραν πατρίδα τόσῳ μακρὰν τῆς γῆς τῶν πατέρων του. Καὶ προὐχῶρει, γίγας τὸ σῶμα, μὲ τὴν λευκὴν γενειάδα καλύπτουσιν τὸ στήθος αὐτοῦ, καὶ προσήλουν ἐπ' αὐτοῦ πάντες ἐν τῇ ναῷ τὰ ὄμματα μετὰ σεβασμοῦ καὶ συμπαθείας, μέχρις οὗ ἔφθασεν εἰς τὸ στασιδίον του καὶ ἐκάθισε· καὶ ἡ λευκὴ κεφαλὴ του κύπτουσα ἐν προσευχῇ, ἀνεμίχθη μὲ τὰς λοιπὰς κεφαλὰς, καὶ ἤρχισεν ἡ ἀκολουθία. Καὶ προσήχετο εἰς γλῶσσαν ἥτις δὲν ἦτο ἡ γλῶσσα τῶν πατέρων του, καὶ ὁ νοῦς του ἐπλανᾶτο ἴσως εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου, τὰς ὁποίας ποτὲ δὲν εἶδε, καὶ ἀνελογίζετο τὴν δόξαν τῶν προπατόρων του καὶ τὴν ἰδικὴν του ἀσημότητα.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ ναοῦ, δεξιόθεν (1) τῆς ἀγίας τραπέζης, ἐπὶ τοῦ τοίχου, εἶναι ἡ μέλαινα πλάξ ἡ καλύπτουσα τὸν τάφον του. Τὴν ἐπιγραφὴν αὐτῆς δύνασαι νὰ ἴδῃς ἐν τῇ Πανδώρα. Ἄνω τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι ὁ δικέφαλος ἀετὸς μὲ τὰς πτέρυγας ἀνοικτάς, στηρίζων τοὺς πόδας ἐπὶ δύο πύργων στρογγύλων μὲ τὰς ἐπάλξεις καὶ μὲ τὴν πύλην αὐτῶν. Ὡς τε αἱ πύλαι εἶναι ἀληθεῖς πύλαι καὶ οὐχὶ πᾶσις πυρεχδόλα.

Ἀριστερόθεν τῆς ἀγίας Τραπέζης ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὑπάρχει ἄλλη ἐπιτύμβιος πλάξ φέρουσα χρονολογίαν 1734 μ. Χ. Ὁ τάφος οὗτος, κατὰ ἓνα αἰῶνα νεώτερος, εἶναι πολὺ μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου, καὶ ἡ ἐπιγραφὴ πολὺ διεξοδικωτέρα ἐκείνου, εἰλκυσε τὴν προσοχὴν. Ματαιό-

της ματαιότητων! Δὲν ἦτο γένος αὐτοκρατόρων, οὔτε ἐπίσημός τις ἄνθρωπος ὁ ὑπὸ τὸν τάφον ἐκεῖνον κείμενος, ἀλλ' ἀπλῶς διδάσκαλος τοῦ χωρίου, οὗτινος οἱ μαθηταὶ ἀνδρωθέντες ἠθέλησαν νὰ τιμήσωσι τὴν μνήμην, ἀνεγείροντες τὴν πλάξ ἐκείνην. Καὶ ὁ ἱερεὺς λειτουργῶν ἔχει ἤδη ἐκατέρωθεν τοῦ θυσιαστηρίου, τὰ ὅσα τοῦ Παλαιολόγου καὶ τὰ ὅσα τοῦ διδασκάλου Alexander Moone.

Plymouth, Κυριακὴ ἑσπέρας.

Σοὶ γράφω δύο λέξεις ὅπως σοὶ περικλείσω ὅσας ἐπιστολάς σοι ἔγραψον καθ' ἡμέραν εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ὀκταήμερου ἐκδρομῆς μου. Τοῦτο εἶναι ὁ ἐπίλογος. Ἀναχωρῶ ἀπόψε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου διὰ νὰ εὑρεθῶ αὔριον τὴν πρώτην εἰς τὴν θέσιν μου, ληγούσης τῆς ἀδείας τῆς ἀπουσίας μου. Φοβοῦμαι δὲ ὅτι τοῦτο σ' εὐχαριστεῖ, σκληρὸ ἄνθρωπε, καθόσον σὲ ἀπαλλάττει ἀπὸ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐπιστολῶν μου.

Δ. Β.

ΑΙ ΔΥΟ ΕΞΑΔΕΛΦΑΙ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ

ὑ π ο

G. DE LA LANDELLE.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 361 καὶ 362.)

Γ'.

Ὅταν ἤχη ἡ φωνὴ ἄνθρωπος εἰς τὴν θάλασσαν! ἂν ὁ κειρὸς ᾖ κακὸς, ὁ ἐπὶ τῶν φυλακῶν ἀξιωματικὸς δὲν δύναται αὐτὸς νὰ προσταῇ τι ἐξ οἰκείας θελήσεως. Εὐδίας οὔσης ἀναγκασθεὶς καὶ ἀποστέλλει τὴν σωτηρίαν λέμβον· ἀλλ' ἐπὶ τρικυμίας σφοδρᾶς, δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ ἀμφιδάλη· ἀπαισία σιωπὴ διαδέχεται πᾶσαν τὴν ἀπαισίαν κραυγὴν. Ἀλλ' ἡ Δάφνη εὐρίσκετο εἰς τὴν μέσσην ἐκείνην θέσιν καθ' ἣν μόνος ὁ κυβερνήτης δύναται ν' ἀποφασίσῃ ἂν πρέπη νὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωὴ δώδεκα ἢ δέκα πέντε ἀνδρῶν, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἡ σωτηρία τοῦ πλησιάζοντος εἰς θάνατον.

Εὐτυχῶς ὁ Κ. Βωμορὲν εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸ κατὰστρωμα ἅμα ἀκουσθείσης τῆς πρώτης φωνῆς καὶ διεύθυνεν αὐτὸς τοὺς χειρισμούς· οἱ ἀξιωματικοὶ ἐβοήθουν αὐτῷ καὶ τὸ πλήρωμα ὑπήκουεν ὁμοθυμῶς καὶ μετὰ τάχους εἰς τὰ βραχέα καὶ ἀκριβῆ αὐτοῦ κελεύσματα· ὁ οἶαξ ἐστράφη κάτω, τὸ ἀκάτιον συνεστάλη, τὸ δὲ πλοῖον ἀντέμεινεν ὑπὸ τὸν δόλω-

(1) Δεξιόθεν τοῦ ἰσταμένου ἀπέναντι αὐτῆς.